

Programma 4 Natuur en milieu

Provincie Noord-Brabant

Algemene voortgang van het milieu

Via deze bestuursrapportage worden de doelen en bijbehorende indicatoren voor Natuur in de provinciale begroting verwerkt zoals deze zijn opgenomen in het Beleidskader Natuur 2023-2030. Een aantal indicatoren wordt in 2023/2024 verder uitgewerkt in lijn met een landelijk monitorings- en rapportagesysteem wat in ontwikkeling is. Dit Beleidskader is in oktober 2022 vastgesteld door Provinciale Staten. In februari 2023 is de Uitvoeringsagenda Natuur vastgesteld. Provinciale Staten zijn hierover via een Statenmededeling geïnformeerd. 2023 is het eerste jaar van de inwerkingtreding van dit nieuwe beleidskader en het Uitvoeringsprogramma.

De uitvoering van het natuurbeleid wordt meer in samenhang met andere opgaven (water, bodem stikstof, klimaat, landbouw) opgepakt in de groenblauwe gebiedsgerichte aanpak. In circa 150 gebieden in Noord-Brabant wordt gewerkt aan de uitvoering van de groene en blauwe opgaven. In en rondom zeventien van deze gebieden komen veel opgaven nauw samen. Het gaat hier om veertien stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en om drie gebieden met een grote klimaatopgave. U bent via twee Statenmededelingen geïnformeerd over de voortgang van de gebiedsprocessen groenblauwe gebiedsgerichte aanpak en de voortgang van het instrumentarium van de groenblauwe gebiedsgerichte aanpak.

Voor vijftien N2000 gebieden zijn dit voorjaar de natuurdoelanalyses opgeleverd en deze zijn ter toetsing aangeboden aan de Ecologische Autoriteit. Uit de natuurdoelanalyses blijkt dat in alle gebieden een of meerdere habitats/soorten vallen onder de categorie “nee, tenzij”. Dit betekent dat behoud op dit moment niet geborgd is en de instandhoudingsdoelstellingen buiten bereik zijn. Dit betekent dat aanvullende maatregelen genomen moeten worden om de instandhoudingsdoelstellingen op termijn te halen.

Hierdoor is de vergunningverlening voor alle aanvragen met extra stikstofeffecten stil komen te liggen. We bezien de impact hiervan en verkennen mogelijkheden om alsnog tot passende beoordelingen te komen. Om de regie te kunnen voeren op het behandelen van handhavings- en intrekingsverzoeken, ontwikkelen wij een intrekingsbeleid zoals toegelicht in de statenmededeling ‘Aanpak intrekings- en aanschrijvingsbeleid Wnb-toestemmingen’. In samenwerking met de omgevingsdiensten onderzoeken wij hoe om te gaan met inrichtingsgebonden en niet-inrichtingsgebonden toezicht en handhaving Wet natuurbescherming (Wnb) gebiedsbescherming. Verdere invulling/wijziging van de VTH-opdracht volgt op het moment dat er meer duidelijkheid is over de impact, en zal in afstemming met de omgevingsdiensten plaatsvinden. Het is in ieder geval zeker dat deze ontwikkelingen van de provincie en de omgevingsdiensten een grote mate van wendbaarheid, samenwerking en focus vragen in de komende periode.

Het Beleidskader Milieu 2023-2030 is vastgesteld, net als de Uitvoeringsagenda 2023. De Uitvoeringsagenda 2024-2027 wordt in 2023 opgesteld en voorgelegd ter besluitvorming. De eerste vijf projecten uit de Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord (SLA) zijn in uitvoering. Deze projecten gaan over emissieverlaging op bedrijventerreinen en binnen het onderhoudscontract voor provinciale wegen, een pilot voor combiluchtwassers, aanleg van walstroom in de haven van Moerdijk en een bijdrage voor twee roulerende meetpunten. Vanaf januari 2023 staan ze in de Graspeel (gemeente Maashorst) en in Prinsenbeek. We zijn bezig met de interne uitvraag voor nieuwe SLA projecten die in aanmerking komen voor een rijksbijdrage in 2023/2024. Het ankermeetpunt luchtkwaliteit in Nistelrode is per januari 2023 operationeel voor de periode 2023-2026. Pre(geluid)sanering is nog niet van start kunnen gaan (o.a. door wederom uitstel Omgevingswet tot 1 januari 2024), maar is wel in voorbereiding. Eerste conceptsaneringsplannen zijn vrijwel gereed.

Pijler Robuuste Natuur

De Brabantse natuur is adequaat beschermd tegen ongewenste ruimtelijke ingrepen. Ze is vitaal en van voldoende omvang om bestand te zijn tegen schommelende omgevingsinvloeden zoals weersextremen.

De Brabantse natuurgebieden vormen een onderling aangesloten netwerk waardoor uitwisseling kan plaatsvinden.

Pijler Brabant Natuurinclusief

Natuur levert een bijdrage aan de welvaart en het welzijn van Brabant en de Brabanders. Andersom is natuur als vanzelfsprekend onderdeel van andere maatschappelijke, ruimtelijke en economische opgaven en verweven in alle maatschappelijke sectoren.

Pijler Natuur voor en door Brabanders

Brabanders voelen zich verbonden met de natuur in natuurgebieden, in de stad, het dorp en het agrarisch gebied.

Wat willen we bereiken?

Natuurnetwerk Brabant ingericht, verbonden en beheerd

Omschrijving (toelichting)

Het Natuurnetwerk Brabant is compleet of onderhanden. De meest cruciale gebieden zijn omgevormd naar natuur. Het Natuurnetwerk Brabant moet ongeveer 129.000 hectare gaan omvatten. In 2027 hebben we zicht op inrichting en beheer van het totale Natuurnetwerk Brabant. Ecologische verbindingzones zijn gerealiseerd of in uitvoering en er zijn ontsnipperingsmaatregelen genomen bij de provinciale (vaar)wegen.

Indicator:

- In 2030 is het Natuurnetwerk Brabant ingericht, verbonden en beheerd

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2027 hebben we zicht op het beschikbaar hebben van alle gronden voor het Natuurnetwerk Brabant (NNB), via verwerving of functieverandering. Partners geven opnieuw aan dat grondverwerving op vrijwillige basis niet overal tot de gewenste resultaten zal leiden, zeker nu flexibel begrenzen niet meer mogelijk is. Er is veel progressie geboekt in de realisatie van het provinciaal NNB. Het bereiken van ons doel van 3.100 hectare provinciaal NNB komt in zicht. In 2030 is het netwerk volledig ingericht en beheerd, al dan niet via meerjarige verpachting van provinciale NNB gronden. Ook wordt het steeds meer duidelijk dat onze partners niet alle natuurgronden kunnen en willen beheren. Het vinden van voldoende eindbeheerders vraagt ook de komende jaren onze aandacht. Een dossier over eindbeheer volgt later dit jaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

Realisatie Natuurnetwerk Brabant: grondverwerving / functieverandering

Om het hele Natuurnetwerk Brabant (NNB) in 2030 te realiseren, is tijdige beschikbaarheid van gronden cruciaal.

Door de bezuiniging op het programma Natuur en door prijsstijgingen bij het NNB hebben we voor een deel van de opgave (770 ha van de 9.600 ha) vooralsnog geen budgettaire dekking meer. In 2027 hebben we zicht op realisatie van de totale opgave van 9.600 ha.

Indicator	2012 t/m 2030	2023	2024	2025	2026
Gerealiseerde ha (cumulatief)	8.830	6.000	7.000	8.000	8.830

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Nu het provinciale deel van het NNB grotendeels gerealiseerd is zetten we onze energie, via verwerving of functieverandering, op de realisatie van de resterende opgave in het Rijksdeel van het NNB. We investeren, met externe partners, in het zoeken naar alternatieve dekking voor de 770 ha waar op dit moment geen middelen voor beschikbaar zijn. De meerjarenplanning is hierop aangepast.

Realisatie Natuurnetwerk Brabant: inrichting

Nadat de benodigde gronden zijn verworven of van functie zijn veranderd, moeten de gronden veelal nog worden ingericht. In 2030 is 8.300 ha NNB gerealiseerd (van functie veranderd en ingericht) t.o.v. 2022. In 2030 is de totale opgave van 15.200 ha gerealiseerd.

Door de bezuiniging op het programma Natuur en door prijsstijgingen bij het NNB hebben we voor een deel van opgave (770 ha van de 15.200 ha) vooralsnog geen budgettaire dekking meer.

Indicator (BBV-verplichte indicator)	2012 t/m 2030	2023	2024	2025	2026
Gerealiseerde ha (cumulatief)	14.430	9.200	10.000	11.000	12.000

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Inrichting blijft, vooral in het Rijks NNB, achter omdat veel partners eerst alles verwerven zodat de noodzakelijke ecologische en hydrologische maatregelen in een keer genomen worden. We gaan de partners stimuleren om al eerder tot het ecologisch inrichten van delen van gebieden over te gaan, met name daar waar combinaties met hydrologische maatregelen niet aan de orde zijn of niet noodzakelijkerwijs tegelijkertijd opgepakt hoeven te worden. De meerjarenplanning is hierop aangepast.

Realisatie ecologische verbindingzones

Een essentieel onderdeel van een robuust en samenhangend natuurnetwerk zijn de ecologische verbindingzones (EVZ). Deze groene verbindingen tussen natuurgebieden zorgen ervoor dat dieren en planten niet geïsoleerd raken en er een aaneengesloten natuurgebied ontstaat.

In 2030 is 900 ha aan ecologische verbindingzones gerealiseerd of in uitvoering t.o.v. 2022. In 2035 is de totale opgave van 1.325 ha aan EVZ's gerealiseerd.

Door de bezuiniging op het programma Natuur hebben we vanaf 2024 voor een deel van de EVZ-opgave (175 van de 1325 ha) vooralsnog geen provinciale budgettaire dekking meer.

Indicator	2012 t/m 2035	2023	2024	2025	2026
Gerealiseerde ha (cumulatief)	1.150	259	333	408	556

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Beheer van het Natuurnetwerk Brabant

De grondeigenaren zijn verantwoordelijk voor het beheer van het NNB. Dit zijn met name Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Brabants Landschap, gemeenten en landgoedeigenaren. Ook komen er steeds meer agrariërs en particulieren die natuur gaan beheren. De provincie subsidieert het natuur- en landschapsbeheer van het NNB op basis van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap.

De hoeveelheid natuurgebied per inwoner draagt bij aan drie gezonde levensjaren erbij voor ieder Brabander vanuit het Beleidskader Gezondheid.

In 2030 is 90.200 ha NNB onder beheer via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL).

Indicator (BBV- verplichte indicator)	2023	2024	2025	2026
Beheerde ha via de Subsidiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel natuurbeheer (cumulatief)	83.500	84.500	85.500	86.500

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 bleef dit resultaat achter op de prognose met als belangrijkste reden dat beheer altijd volgend is op het tempo van realisatie van inrichting. De planning is daarom bijgesteld voor de komende jaren. In 2023 wordt een nieuwe doorrekening tot en met 2030 gemaakt die in de volgende bestuursrapportage wordt verwerkt.

Realisatie Faunapassages

Wegen en kanalen die natuurgebieden doorsnijden veroorzaken vaak knelpunten voor de aanwezige fauna en wat tevens een risico voor de verkeersveiligheid vormt. Daarom worden op bekende knelpunten faunapassages aangebracht, passend bij de betreffende fauna ter plaatse. Middels onderzoek zijn de nog resterende knelpunten in beeld gebracht. Gemeenten en waterschappen worden gestimuleerd om daarvoor, aangevuld met andere locaties waar aantoonbaar veel faunaslachtoffers vallen, faunapassages aan te leggen.

In 2030 zijn 200 nieuwe faunapassages in provinciale en gemeentelijke wegen en kanalen aangelegd t.o.v. 2022.

Indicator	2023 t/m 2030	2023	2024	2025	2026
Aantal faunapassages (cumulatief)	200	25	50	75	100

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Kwaliteit van het Natuurnetwerk Brabant

Naast kwantiteit moet het NNB ook de functionaliteit (samenhang) van het netwerk en de kwaliteit van de natuur borgen. Deels kan deze functionaliteit en kwaliteit al worden afgeleid uit de eerdere indicatoren beheer, realisatie EVZ's en realisatie faunapassages. Daarnaast is het van belang om uiteindelijk ook de

natuurdoeltypen, zoals vastgelegd in de ambitiekaart Natuurbeheerplan, te realiseren. Omdat dit voor een belangrijk deel alleen bereikt kan worden als de abiotische omgevingsfactoren in orde zijn (gemaakt) en/of alleen bereikt kan worden bij een langdurig ontwikkelingsbeheer heeft het komen tot 100% doelrealisatie voor deze prestatie een lange doorlooptijd. In 2030 is het natuurbeheertype van ruim 70% van het NNB gelijk aan het ambitietype.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Percentage van het NNB waarvan het beheertype gelijk is aan het ambitietype	60%	62%	64%	66%

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat willen we bereiken?

N2000-gebieden hersteld en versterkt

Omschrijving (toelichting)

De achteruitgang is gestopt en de versterking en verbetering van de natuur in en rondom de 21 Brabantse Natura 2000-gebieden is uitgevoerd of in gang gezet. Omstandigheden voor natte natuur (natte natuurparels, vennen) zijn in en rondom de natuurgebieden op orde.

Indicator:

- De kwaliteit en kwantiteit van de habitattypen en soorten uit de VHR mogen nooit achteruit gaan.
- In 2030 zijn in de N2000-gebieden de VHR habitattypen en soorten verbeterd in oppervlakte en/of kwaliteit t.o.v. 2023 daar waar nodig volgens aanwijzingsbesluit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uit de 15 natuurdoelanalyses blijkt dat in alle gebieden een of meerdere habitats/soorten vallen onder de categorie “nee, tenzij”. Dit betekent dat behoud op dit moment nog niet geborgd is en de instandhoudingsdoelstelling nog buiten bereik is. Dit betekent dat aanvullende maatregelen genomen moeten worden om de instandhoudingsdoelstellingen op termijn te halen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verbeteren kwaliteit en kwantiteit van habitattypen en soorten

Natura 2000 is het Europese netwerk van beschermde natuurgebieden. Van de 21 Brabantse N2000 gebieden zijn er 14 gevoelig voor stikstof. In vooral deze stikstofgevoelige N2000-gebieden worden herstelmaatregelen uitgevoerd. Deze herstelmaatregelen zijn erop gericht om de natuur bestendiger te maken tegen een overbelasting van stikstof.

In 2023 zijn voor de 21 Natura 2000-gebieden in Brabant natuurdoelanalyses opgesteld. De beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden zijn verlengd en/of geactualiseerd, passend bij de actuele inzichten.

In het kader van het Landelijk Uitvoeringsprogramma Natuur (LPN) worden er maatregelen getroffen voor versnelling en intensivering van het herstel van de 14 stikstofgevoelige N2000-gebieden in Noord-Brabant. Hiervoor zal er, naast de reguliere N2000-herstelmaatregelen, o.a. ingezet worden op extra hydrologische

maatregelen, het verhogen van de kwaliteit van natuurgebieden, het aanleggen van extra bos en het inrichten van overgangszones.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Kwaliteit en kwantiteit VHR-soorten en habitattypen	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023-2024 wordt een landelijk monitorings- en rapportagesysteem ontwikkeld. Uit de opgestelde natuurdoelanalyses blijkt dat op dit moment de kwaliteit en kwantiteit van de VHR-soorten en habitattypen nog onvoldoende is.

Wat willen we bereiken?

Bossen aangelegd en gerevitaliseerd

Omschrijving (toelichting)

Er is 13.000 hectare nieuw bos gerealiseerd en 20.000 hectare bos gerevitaliseerd, waarmee CO2 wordt vastgelegd, verdroging wordt tegengegaan en de biodiversiteit wordt verbeterd.

Van het nieuw te realiseren bos is ongeveer 3.000 hectare een bestaande opgave binnen het Natuurnetwerk Brabant. Van de overige 10.000 hectare wordt 5.000 hectare in het Natuurnetwerk Brabant en 5.000 hectare daarbuiten aangelegd.

Indicator:

- In 2030 is in Brabant 13.000 ha nieuw bos aangelegd t.o.v. 2020.
- In 2030 is ca. 20.000 ha bos op de zandgronden omgevormd naar vitaal bos (revitalisering van bestaande bossen) t.o.v. 2020.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het betreft een forse ambitie met vooralsnog beperkte middelen. Onderdeel van de ambitie is immers om de benodigde middelen te vinden door o.a. medeondertekenaars van het klimaatakkoord op hun medeverantwoordelijkheid aan te spreken, actief te zoeken naar nationale middelen en Europese fondsen en door de ambitie mee te koppelen met andere opgaven zoals woningbouw, energietransitie en circulaire economie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bosuitbreiding en bosvorming

In de Brabantse Bossenstrategie staat dat we bijdragen aan de klimaatopgave door meer bossen aan te leggen en de bestaande bossen op de droge zandgronden om te vormen naar meer gevarieerde bossen. Met een grotere oppervlakte bos en meer gevarieerdere bossen zorgen we voor meer binding van CO2, versterken we de bosbiodiversiteit, gaan we verdroging tegen en ontstaan meer mogelijkheden voor houtproductie.

Bovendien zijn gevarieerde bossen veel beter opgewassen tegen de klimaatverandering met minder risico op grootschalige sterfte door plaaginsecten en uitslaande bosbranden.

Het vinden van de benodigde middelen maakt onderdeel uit van de ambitie. Voor een deel kan die worden gevonden door deze mee te koppelen aan bestaande provinciale opgaven zoals de realisatie van het NNB. Voor een ander deel moet die worden gezocht bij andere overheden en maatschappelijke partijen die mede het klimaatakkoord hebben ondertekend. Het vinden van financiering is voorwaardelijk voor het realiseren van de onderstaande prestaties.

In het Actieplan Brabantse Bomen zijn de te nemen acties opgenomen voor de aanleg van nieuw bos en revitalisering van bestaand bos passend binnen de financiële mogelijkheden waar op dit moment zicht op is.

Indicator	2020 t/m 2030	2023	2024	2025	2026
In uitvoering genomen ha bosuitbreiding (cumulatief)	13.000	1.500	2.500	3.500	4.500
Gerevitaliseerd bos in ha (cumulatief)	20.000	3.500	5.000	8.000	11.000

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat willen we bereiken?

Biodiversiteit beschermd

Omschrijving (toelichting)

Maatregelen zijn uitgevoerd voor het behoud en in gang zetten van herstel van de biodiversiteit. Instandhouding van de zeldzame soorten en leefgebieden, gevolgd door de prioritaire en rode lijstsoorten van Noord-Brabant. De wettelijke taken met betrekking tot gebieds- en soortenbescherming dragen bij aan het bereiken van doelen.

Indicator:

- In 2030 is de stand van de populaties kwetsbare en bedreigde planten en dieren minimaal behouden t.o.v. 2022

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De biodiversiteit staat onder druk, ook buiten de N2000-gebieden. Maatregelen zijn erop gericht om kwetsbare soorten te behouden, maar het resultaat daarvan is met name mede afhankelijk van de mate waarin de transitie naar een duurzame landbouw en energievoorziening en naar een natuurinclusieve samenleving effect sorteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Behouden stand van de populaties kwetsbare en bedreigde planten en dieren

Meer dan 1000 planten en dieren in Brabant zijn bedreigd in hun voortbestaan omdat hun leefgebied in kwaliteit en omvang achteruit is gegaan. Daarom neemt de provincie voor het behoud en herstel van de biodiversiteit maatregelen in de leefgebieden van deze bedreigde soorten. Invasieve exoten kunnen ook

een bedreiging vormen voor inheemse populaties en daarom wordt vestiging en verspreiding ervan tegengegaan.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Indicatoren uit landelijke monitoringssystematiek	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023-2024 wordt hiervoor een landelijk monitorings- en rapportagesysteem ontwikkeld.

Stoppen achteruitgang van kenmerkende soorten van het boerenland

In 2016 is het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) ingevoerd. De kern hiervan is een leefgebiedenbenadering voor (dier)soorten van internationaal belang op basis van een collectieve, gebiedsgerichte aanpak. De beheeractiviteiten worden uitgevoerd in een agrarisch leefgebied. In Noord-Brabant voeren vier (agrarische) collectieven het ANLb uit.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Broedparen van kenmerkende vogelsoorten	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor de beleidsmonitoring in de nieuwe periode van het ANLb (2023-2028) gaan we de trend in het aantal broedparen van boerenlandvogels volgen (door gebieden met en zonder beheer te vergelijken). Hiervoor wordt in 2023 de indicator bepaald en vervolgens de opdracht aanbesteed voor een nulmeting en monitoring in de daaropvolgende jaren.

Wat willen we bereiken?

Basisvoorwaarden op orde: lucht-, water- en bodemkwaliteit

Omschrijving (toelichting)

Het water-, bodem- en luchtsysteem in en buiten natuurgebieden draagt bij aan natuurherstel en -ontwikkeling. Vanuit andere programma's, zoals het Regionaal Water en Bodem Programma, het Beleidskader Milieu, Beleidskader Leefomgeving, Beleidskader Verstedelijking en het Beleidskader Landbouw en Voedsel wordt mede invulling gegeven aan deze opgave.

Indicator:

- In 2030 is de emissie en depositie van stikstof in Noord-Brabant afgenomen tot een niveau zoals in het kader van het NPLG tussen rijk en provincie is overeengekomen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 26 januari jl. heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu de nieuwe stikstofdepositiecijfers voor Natura 2000-gebieden gepubliceerd. Op basis van de nieuwe depositiecijfers kan voor gevoelige habitats in Brabantse Natura 2000-gebieden het volgende geconcludeerd worden. In 2020 werd van de ruim 12.000 hectare in de 17 Natura 2000-gebieden bij bijna 11.000 ha (ca 87%) de zogenoemde Kritische Depositiewaarde voor stikstof overschreden. De prognose voor 2030 is dat dit afneemt naar ca 9.000 ha (ca 73%). De prognose voor 2030 is gebaseerd op de ramingen van het Planbureau voor de Leefomgeving in het kader van de Klimaat- en energieverkenning. Daarmee zou het aandeel stikstofgevoelige Natura 2000 met een stikstofdepositie onder de Kritische Depositiewaarde toenemen van ca 13% naar ca 27%.

Wat gaan we daarvoor doen?

Reductie van emissie van stikstof

Programma Natuur werkt aan reductie van emissie van stikstof middels de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof. We leveren, waar nodig, een concrete bijdrage aan uitvoeringsprogramma's die bijdragen aan het op orde brengen van de basisvoorwaarden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Zie programma 2 Ruimte en Wonen voor de indicatoren uit de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (BOS).

Wat willen we bereiken?

Natuur meewegen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Biodiversiteit en natuur zijn verweven in alle maatschappelijke doelen, in ons denken en doen als samenleving. Bij nieuwbouw en herontwikkelingen wordt een natuurvriendelijkere inrichting van onze woonomgeving als vanzelfsprekend ervaren. Bedrijven en organisaties zijn zich bewust geworden van de rol die natuur speelt voor hun activiteiten. In economische en ruimtelijke afwegingen nemen we het belang mee van natuur en landschap als belangrijk aspect. Daardoor borgen we dat natuur niet verder versnipperd raakt en dat de basisvoorwaarden niet achteruitgaan.

Indicator:

- In 2030 is er een gedeelde basis voor een 'Natuurinclusief Brabant' en zijn de 8 domeinen van natuurinclusieve samenleving uitgewerkt in specifieke actieplannen voor Brabant.
- In 2030 is er een positieve trend voor biodiversiteit in het stedelijk gebied

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 starten we met dit nieuwe onderdeel van het beleidskader Natuur

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen actieplannen voor een 'Natuurinclusief Brabant'

We hebben van alle provinciale beleidsprogramma's in 2023 in beeld gebracht waar aanknopingspunten liggen voor versterking van een Natuurinclusief Brabants beleid. In 2024 hebben we een Brabantse Agenda Natuurinclusief opgesteld. In 2027 zijn alle actieplannen in uitvoering.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Aantal actieplannen in uitvoering	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Planning volgt als de Brabantse Agenda Natuurinclusief is opgesteld.

Natuurinclusief ontwikkelen, bouwen en beheren

In 2023 is op het gebied van soortenbescherming een gebiedsgerichte aanpak doorontwikkeld: in het bijzonder soortenmanagementplannen (smp's). In 2023 is een subsidieregeling opengesteld op het gebied van SMP's.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Aantal SoortenManagementPlannen (cumulatief)	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Planning volgt als de subsidieregeling opengesteld wordt en duidelijk is hoeveel middelen hiervoor vanuit het rijk beschikbaar komen na 2023.

Wat willen we bereiken?

Behoud, herstel en ontwikkeling van landschappen

Omschrijving (toelichting)

We werken actief aan het behoud, herstel en de ontwikkeling van Brabantse landschappen, waar dat bijdraagt aan het herstel en verbetering van de biodiversiteit.

In het landelijk gebied willen we een goede balans tussen de verschillende functies zoals natuur, water, landbouw, wonen, energie en bedrijventerreinen. We zoeken actief kansen om functies te combineren om maatschappelijke opgaven op te lossen.

Indicator:

- In 2030 bestaat minimaal 10% van het landelijk gebied uit groenblauwe dooradering

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De hier gedefinieerde ambitie is opgenomen in het Beleidskader Natuur. In het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) wordt door het Rijk uitgegaan van 5% tot en met 2023. Dit wordt dan ook opgenomen het op te stellen Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG). Het gaat om groene en blauwe verbindingen die uitwisseling en migratie van planten en dieren versterken. Eind 2023 wordt het BPLG definitief vastgesteld en dan kan er vanaf 2024 een beroep gedaan worden op het transitiefonds. Het

Rijk zal een instrumentarium aanbieden. In 2023 zullen we in Brabant een nulmeting laten uitvoeren om te weten hoeveel % dooradering er nu is, zodat duidelijk wordt wat de opgave richting 2030 wordt. Deze indicator wordt hier dan op aangepast.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanleg en herstel van landschapselementen

Totdat meer bekend is rond de uitwerking van groenblauwe dooradering binnen het BPLG staan ons bestaande, maar beperktere instrumenten, ter beschikking voor de aanleg en het herstel van landschapselementen in landelijk gebied (buiten het Natuurnetwerk Brabant) waaronder het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), de stimuleringsregeling landschap (StiLa), aanleg van ecologische verbindingzones of de bossenstrategie buiten het natuurnetwerk.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Indicatoren uit landelijke monitoringssystematiek	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023-2024 wordt hiervoor een landelijk monitorings- en rapportagesysteem ontwikkeld.

Wat willen we bereiken?

Meer groen in de directe omgeving

Omschrijving (toelichting)

Meer inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, gemeenten en waterschappen doen mee om meer groen in de woon- en werkomgeving te creëren.

De Brabanders zijn zich bewust van dingen die ze zelf kunnen doen om hun omgeving groener te maken en meer natuur te creëren.

Indicator:

- In 2030 is het aantal vierkante meters groen per gemeente in de bebouwde kom (met 5%) toegenomen ten opzichte van 2023.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitwerking en uitvoering van de nieuwe pijler 'Natuur voor en door Brabanders' doen we samen met de Brabanders. Dit is een intensief proces. We schrijven dit niet voor, maar maken hierover procesafspraken met partijen. Wij zien het als onze rol om dit te gaan organiseren en stimuleren, en partijen daaraan te gaan verbinden om mee te doen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren vergroening van de wijk

In 2023 is samen met onze partners in het Buurtnatuurnetwerk een overzicht opgesteld van (lopende) projecten rond groen in de directe leefomgeving, als basis voor het Actieplan Vergroening dat in 2024 wordt

opgeleverd. We zullen ons voor de monitoring baseren op gegevens van het CBS en/of de groenindex van waarstaatjegemeente.nl. In 2023 maken we daarin samen met onze partners de definitieve keuze.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Aantal m2 groen per gemeente in de bebouwde kom	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat willen we bereiken?

Versterken van de beweging van vergroening

Omschrijving (toelichting)

De rol van vrijwilligers, intermediaire organisaties, jeugd, en onderwijs is toegenomen, en een factor van belang. Bedrijven en ondernemers zijn, ook financieel, meer en op innovatieve manieren betrokken bij het natuurbeleid. We stimuleren initiatieven waarbij burgers (georganiseerd) natuur en landschap ontwikkelen, beschermen of beheren. Brabanders zijn meer natuurbewust.

Indicator:

- Nog nader te bepalen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor de versterking van de beweging van de vergroening zoeken we aansluiting bij de energie en wijsheid van de samenleving, waarbij de provincie initiatieven uit de samenleving aanjaagt en inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen. We zorgen dat de rol van vrijwilligers, intermediaire organisaties, jeugd, gemeentes en onderwijs is toegenomen, en een factor van belang is. We stimuleren initiatieven waarbij burgers georganiseerd natuur en landschap ontwikkelen, beschermen of beheren. Brabanders zijn meer natuurbewust.

Wat gaan we daarvoor doen?

Resultaat wordt in overleg met partners bepaald

Resultaten en indicatoren gaan we in 2023 bepalen in overleg met maatschappelijke organisaties en nemen we op in het Actieplan Vergroening dat in 2024 wordt opgeleverd.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Nog nader te bepalen	pm	pm	pm	pm

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat willen we bereiken?

Milieu. Continue verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van de geluid-, geur- en lichthinder

Omschrijving (toelichting)

We werken eraan dat luchtkwaliteit, geluid-, en geur- en lichthinder geen overlast veroorzaken bij mens, flora en fauna. Een ongezond buitenmilieu veroorzaakt 3,5% van alle ziektelast in Nederland. De wettelijke milieunormen zorgen voor een bepaalde basiskwaliteit. We voldoen ten minste aan de wettelijke milieunormen maar dat betekent niet dat er geen gezondheidsschade of hinder is. Daarnaast is onze ambitie om de ernst en cumulatie van milieubelasting terug te dringen. Hiermee dragen we bij aan de ambities van de provincie om gezondheid, kwaliteit van leven en welzijn te beschermen en te bevorderen. Met het Schone Lucht Akkoord hebben we afgesproken dat we een passende bijdrage leveren aan de landelijke doelstelling van 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen in 2030 ten opzichte van 2016.

Indicator:

- In 2030 is de luchtkwaliteit verbeterd en de geluidsoverlast verminderd

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Wat gaan we daarvoor doen?

Beperken van geluidsoverlast voor Brabanders

Geluidshinder heeft een sterke invloed op de gezondheidsbeleving van Brabanders. Daarom voeren we de komende jaren een provinciale subsidieregeling uit om bewoners langs provinciale wegen in staat te stellen hun woningen te voorzien van geluidwerende maatregelen, als zij veel geluid ontvangen vanwege deze wegen. Deze isolatiemaatregelen zorgen vaak ook voor minder energieverbruik. Aanvullend bieden we bewoners een energiescan, zodat ze kunnen overwegen om gelijktijdig meerdere energiebesparende maatregelen te nemen. Deze provinciale regeling uit het actieplan geluid 2018-2023 is gekoppeld aan de groot onderhoudsplanning bij provinciale wegen. Zo kunnen we maatregelen om de geluidsbelasting te verminderen aan of bij de weg en aan huizen optimaal afwegen.

Indicator	2023	2024	2025
Aantal resterende woningen dat in aanmerking komt voor sanering	4.800	4.400	4.000

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Geluidshinder heeft een sterke invloed op de gezondheidsbeleving van Brabanders. Daarom voeren we de komende jaren een provinciale subsidieregeling uit om bewoners langs provinciale wegen in staat te stellen hun woningen te voorzien van geluidwerende maatregelen, als zij veel geluid ontvangen vanwege deze wegen.

In verband met een nieuwe rekenmethode die voorgeschreven wordt in de nieuwe Omgevingswet is het op dit moment niet mogelijk om aan te geven of de streefwaarde gehaald wordt (of in de basis nog juist is).

Presanering is nog niet van start kunnen gaan (o.a. door wederom uitstel Omgevingswet), maar is wel in voorbereiding. Eerste conceptsaneringsplannen zijn vrijwel gereed.

Gezondheidswinst door schonere lucht

In 2023 gaan we verder met uitvoering van de Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord. We blijven inzetten op het integraal aanpakken van opgaves, en zullen hiervoor onder meer de toegekende projecten met rijksbijdrage binnen maximaal drie jaar (betreft specifieke rijksuitkering) uitvoeren. Deze projecten gaan over emissieverlaging op bedrijventerreinen en binnen het onderhoudscontract voor provinciale wegen, een pilot voor combiluchtwassers, aanleg van walstroom op Moerdijk en een bijdrage voor roulerende meetpunten. Ook zetten we ons maximaal in om ook in 2023 Rijksmiddelen op luchtkwaliteit binnen te halen voor het mogelijk maken van Brabantse projecten. We verstevigen de slagkracht door verdere uitwerking van de pilots, versterken van de kennis over luchtkwaliteit en versterken de dialoog met de regio.

Indicator	2023	2024	2025
Aantal SLA projecten dat gereed is	1	3	2
Aanvragen voor Rijkscofinanciering	3	3	2

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Zeer zorgwekkende stoffen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De stoffen die het meest schadelijk zijn voor mens, fauna en flora worden “zeer zorgwekkende stoffen” genoemd. Als een bedrijf deze stoffen naar de lucht uitstoot, dan is het bedrijf verplicht om deze uitstoot te minimaliseren. Daarover moeten zij iedere 5 jaar een Vermijdings- en reductieprogramma toezenden, dat door de omgevingsdiensten beoordeeld wordt.

Indicator	2023	2024	2025
Percentage provinciale bedrijven* waarvan we:			
- een Vermijdings- en reductieprogramma hebben ontvangen	100%	100%	100%
- een Vermijdings- en reductieprogramma hebben ontvangen én hebben beoordeeld	100%	100%	100%

* Van de bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is en waarvan bekend is dat er ZZS vrijkomen.

Lichthinder

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 wordt een actieplan lichthinder opgesteld.

Indicator	2023	2024	2025
Actieplan lichthinder opgesteld.	1		

Externe Veiligheid

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Conform de voorgestelde aanpak uit het beleidskader en de uitvoeringsagenda is bestuurlijk ruim ingezet op reductie van de overschrijding van het risicoplaafond. Desondanks is er nog geen sprake van afname van het aantal overschrijdingen. Dit klemmt te meer nu de groei van het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Brabantroute nog niet tot stilstand is gekomen. Het rijk is als eerste verantwoordelijk voor dit vervoer en nog niet bereid om haar verantwoordelijkheid in deze te pakken. De bestuurlijke inzet zal dan ook worden voortgezet.

Indicator	2023	2024	2025
Aantal locaties waar sprake is van overschrijding van het risicoplaafond Externe Veiligheid (afname).		20%	

Wat willen we bereiken?

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) leveren een bijdrage aan een gezonde fysieke leefomgeving en daarmee een bijdrage aan een goed werk- en leefklimaat.

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- De kwaliteit van de uitvoering van VTH voldoet aan de kaders van landelijke wetgeving;
- Bij het opstellen van de provinciale beleidskaders en uitvoeringsagenda's voor o.a. Natuur, Water, Milieu, Energie, Landbouw en Voedsel wordt bewust bezien of en hoe beschikbare VTH-instrumenten ingezet kunnen worden om een bijdrage te leveren aan het bereiken van een beleidsdoel.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar 1 januari 2024 heeft ervoor gezorgd dat zowel de provincie als de Omgevingsdiensten meer tijd hebben om zich voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. Zo is er meer tijd om voor te bereiden op de bijbehorende werkprocessen in samenhang met alle partners alsook op de aansluiting op het DSO.

Tevens brengen we via een datagestuurde aanpak het domein rondom de stikstofoxiden (NOx) emitterende bedrijven (inrichtinggebonden niet-veehouderijen) in beeld en we bepalen daarvoor een adequaat toezichtniveau om op basis daarvan te komen tot een aangepaste programmering van het toezicht op dit thema.

Bij Brabantse beleidskaders en uitvoeringsagenda's maken we bewuste keuzes (handelingsperspectief) in de selectie van de beschikbare instrumenten, waaronder VTH, om een bijdrage te leveren aan het bereiken

van de doelen. VTH en de omgevingsdiensten sluiten aan de voorkant aan bij het opstellen van beleid. Zo krijgen Omgevingsveiligheid en de aanpak van de (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) een belangrijke rol in de nieuwe uitvoeringsagenda Milieu. Daarnaast kan het Interbestuurlijke Programma, voortkomend uit de commissie van Aartsen over het VTH-stelsel, zijn doorwerking krijgen in de uitvoering van VTH in Brabant. Komend jaar komt hier naar verwachting meer duidelijkheid over.

Wat gaan we daarvoor doen?

De vergunningverlening, toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit

Indicator	2023	2024	2025	2026
<i>De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit</i>				
Aantal vergunningverleningsprocedures waarin gebruik wordt gemaakt van de Wet dwangsom	<1%	<1%	<1%	<1%
Beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld – norm 90%	90%	90%	90%	90%
<i>Toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitseisen</i>				
Handhavingsbeschikkingen blijven in stand na gerechtelijke toetsing	90%	90%	90%	90%
Mate van spontane naleving (na eerste controles)*	60%	60%	60%	60%
<i>Effectief toezicht met als doel om de overtredingen zo veel mogelijk op te heffen</i>				
Het % overtredingen dat bij hercontroles is opgelost	>55%	>55%	>55%	>55%

* We hanteren een % van 60% omdat sprake is van Risicogericht toezicht. Het continueren van dit niveau vraagt reeds een stevige inspanning. Indien dit goed plaatsvindt wordt dit % hoger omdat meer overtredingen worden geconstateerd. Dit staat echter haaks op het streven dat bedrijven zo goed mogelijk naleven. Dit wordt ook wel de nalevingsparadox genoemd.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De ontheffingverlening voor de soortenbescherming kent nog achterstanden in de uitvoering. De interventie medio van 2022 heeft versnelling gegeven, maar de achterstanden zijn nog niet weggewerkt. Door de omgevingsdienst is een plan van aanpak opgesteld om deze achterstanden in 2023 via tweewekelijkse monitoring volledig weg te werken. Wij blijven hierover in nauw contact met de dienst en sturen bij waar

nodig. Hierdoor zullen voor soortenbescherming de doelstellingen bij enkele van de onderstaande indicatoren niet gehaald worden zoals de wettelijke termijnen en Wet dwangsom.

De eerste termijnrapportages van omgevingsdiensten over de voortgang ontvangen wij in juni. Zoals gebruikelijk zult u in het voorjaar 2023 de statenmededeling ontvangen met de realisaties van het voorgaande jaar.

Ontwikkelingen en onzekerheden

Natuur

- Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG): In 2022 heeft het kabinet de Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) met een begeleidende brief naar de Tweede Kamer verzonden. Het Rijk legt in het NPLG de structurerende, richtinggevende keuzes en (regionale) doelen voor natuur, stikstof, water en klimaat vast, ten behoeve van het onontkoombaar maken dat de landelijke doelen gehaald worden. Dit vormt de basis voor de uitwerking van integrale gebiedsprogramma's onder regie van de provincies. De provincie Noord-Brabant werkt de richtinggevende doelen zoals in oktober 2022 gesteld door de minister van Natuur & Stikstof uit. Bovendien zetten we het gesprek voort met betrokken partijen in de gebieden bij de te maken keuzes in de gebiedsgerichte aanpak. In juli 2023 zal het resultaat hiervan worden opgenomen in het Gebiedsplan dat aan de minister van Natuur en Stikstof zal worden aangeboden
- Tekorten voor de opgaves NNB: Door de bezuiniging op het programma Natuur en door prijsstijgingen bij het NNB hebben we voor een deel van de opgave vooralsnog geen budgettaire dekking meer. Het tekort is op dit moment € 60,5 mln.
- Landelijk Programma Natuur: In 2023 wordt de aanvraag voor het Landelijk Programma natuur voor de periode 2024 – 2030 ingediend bij het rijk en wordt duidelijk hoeveel middelen er voor deze periode beschikbaar komen voor de versnelling en intensivering van het herstel van de veertien stikstofgevoelige N2000-gebieden.
- Natuurdoelanalyses: De maatregelen die genomen moeten worden in de N2000-gebieden (op basis van de opgeleverde natuurdoelanalyses per N2000-gebied) worden in 2023 doorgerekend zodat duidelijk wordt hoeveel budget hiervoor nodig is.
- Voor de uitvoering van Natura 2000-maatregelen is er nog een beperkt budget beschikbaar tot en met 2027. Het huidige beschikbare budget is waarschijnlijk niet toereikend. Hoe groot het tekort is, wordt onderzocht bij de Natura 2000-beheerplannen voor de 2e fase. Dit is ook afhankelijk van de daadwerkelijke benutting van de subsidies en werkbudgetten voor de uitvoering van maatregelen in fase 1 van het Landelijk Programma Natuur en de verwachte middelen uit fase 2 van het Landelijk Programma Natuur (2024-2030).

VTH

- Op 28 februari heeft GS moeten besluiten, naar aanleiding van de Natuurdoelanalyses, de vergunningverlening Wnb voorlopig volledig stop te zetten. Mocht de VTH-uitvoering voor de Wnb niet verder op gang komen, blijven we in overleg met de omgevingsdiensten voor alternatieve werkzaamheden, maar is het financieren van leegloop op voorhand niet uit te sluiten. Dat kan in mindere mate ook van toepassing zijn voor toezicht en handhaving.
- Het is in ieder geval zeker dat deze ontwikkelingen van de provincie en de omgevingsdiensten een grote mate van wendbaarheid, samenwerking en focus vragen in de komende periode.
- De jaarlijkse toevoeging aan de egaliseringsreserve VTH ligt vanaf 2024 structureel €4,3 mln lager dan het huidige VTH-jaaropdracht aan de omgevingsdiensten. Dit tekort is het gevolg van de indexering van het provinciaal budget, dat niet gelijk loopt met de inflatie; een deel van het VTH-budget voor structurele taken dat via incidentele aflopende middelen wordt gedekt; en een afname

in de legesopbrengst door de gevolgen van de stikstofproblematiek. Gezien het saldo van de egalisatiereserve van €8,8 mln, zal er eind 2025 een tekort ontstaan.

- Nieuwe CAO-afspraken zullen een structurele forse impact hebben op de kosten die de omgevingsdiensten aan de provincie doorberekenen. Hiervoor zal een oplossing gezocht moet worden.
- De regelgeving rondom omgevingsveiligheid en (p)ZZS is nog in ontwikkeling. Dergelijke ontwikkelingen gaan steeds gepaard met onzekerheid of de beoogde doelstellingen met vernieuwd instrumentarium inderdaad worden behaald.

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000

4. Natuur en milieu	Begroting t/m wijz. 2	Wijziging 3	Begroting t/m wijz. 3
Lasten	227.538	37.150	264.688
Baten	91.544	4.796	96.340
Saldo baten en lasten	135.994 N	32.354 N	168.348 N